

Henri Lhote: Saharas klippemalerier: Opdagelsen af en 8000-årig kultur.

Jespersen og Pios Forlag. København 1959. 15 × 23,5 cm. 232 tekstsider, talrige illustrationer i farve og sort-hvid. Kr. 35,—.

Den franske arkæolog Henri Lhote har i sin bog om Saharas klippemalerier bragt et væld af nyt materiale, der belyser det liv, som engang udfoldede sig i den nu sterile ørken. Hans ekspedition arbejdede i Tassili-området på grænsen mellem Algier og Libyen, hvor man opdagede tusindvis af malerier og ristninger. Alene i Jabbaren-massivet, der strækker sig over mindre end ½ km², påvistes over 5.000 figurfremstillinger.

Da billederne meget ofte er malet oven på hinanden, er det muligt at tidsfæste figurerne i forhold til hinanden bl. a. ved kopiering af sammenhængende stilgrupper. Lhote mener at kunne skelne mellem 4 forskellige kunst- og kulturperioder. Den første kalder han »jægerens periode« og placerer den i tiden mellem 8.000 og 6.000 f. Kr. Derefter følger »kvæghyrdernes periode« fra 6.000–1.200 f. Kr. Så kommer billeder, der forestiller krigere og stridsvogne, og i den sidste periode, der ligger omkring Kristi fødsel, viser dromedaren sig.

Lhotes bog er en særdeles levende beretning om ekspeditionens spændende jagt på klippemalerier og om de mange vanskeligheder, der mødte medlemmerne i form af hede, kulde, farlige dyr etc. De videnskabelige resultater gives kun i »foreløbig« form, og mere kan heller ikke forventes, idet det hjembragte materiale i øjeblikket er ved at blive behandlet i Paris. Resultaterne deraf må imødeses med allerstørste interesse. Foreløbig kan man kun sige, at Lhotes opdagelse af det nye og epokegørende billedmateriale i Tassili-området må betegnes som en virkelig bedrift, som vil få stor betydning for videre forskning.

Man kan indvende imod bogen, at den ikke er illustreret med fotografier, men kun med tegninger. Spørgsmålet er dog, om det har været teknisk muligt at affotografere billederne på tilfredsstillende måde. Enhver der har prøvet at arbejde med klippemalerier i aride zoner ved, hvor vanskeligt det er, og at det kun undtagelsesvis kan lade sig gøre.

Merete Rentsch.

Ny Wenschow-vægkort: 1. Vorderasien-Arabien 1:3.000.000, 163 × 173 cm. DM 78,00.

2. Physische Erdkarte 1:15.000.000, 160 × 250 cm, med højde- og dybdeaftrappingsfarver og topografiske symboler samt navnestof, DM 98,00.

3. Samme kort som rent reliefkort uden højde- og dybdeaftrappingsfarver, DM 78,00.

Reliefvirkning på vægkort kan opnås på en række forskellige måder. De traditionelle højdeaftrappingsfarver giver i sig selv en relieffornemmelse, idet farver med rødkomponent, som anvendes til højdeområder, af synsfysiologiske grunde virker som værende nærmere beskueren, medens de mørkeblå nuancer, der anvendes til de største havdybder af lignende årsager virker mere fjerntliggende. Almindeligvis kombineres denne reliefvirkning med en skyggetegning, der kan udføres som skravering eller i crayon-maner. Disse skraveringer kan udføres eksakt f. eks. efter det Lehmannske bakkestregsystem, men vil almindeligvis blive udført mere frit under hensyntagen til den fremhæven af visse reliefelemen-

ters karakter: alpine bjerge, gamle bjergformer, enkeltvulkaner m. m., som er nødvendige af pædagogiske grunde.

Wenschow-kortene repræsenterer en ny teknik på dette område, idet den skyggetegning, der skal fremkalde reliefillusionen, fremkommer rent teknisk ved rasterfotografering af en reliefmodel af området, der belyses med den traditionelt anerkendte nordvestlige skråbelysning. Den således fremstillede rasterplade kan trykkes oven i en serie højdeaftrappingsfarver eller, som det er tilfældet i det sidstnævnte af ovenstående kort, oven i en ensartet landtone. For havbundens vedkommende er rasterpladen trykt med en letblå farve.

Den opnåede illusion er ofte forbløffende god. Man får et umiddelbart indtryk af at stå over for en flade med virkeligt relief. Skyggetegningens nøjagtighed afhænger selvfølgelig af det fotograferede reliefgrundlags enkeltheder, jo større målestok der anvendes, desto nærmere kan man komme det virkelige relief. For verdenskortenes vedkommende er det kurvebillede, hvorefter reliefmodellen er fremstillet, så forenklet, at det resulterende overfladebillede også må blive det. Her er tale om bevidst forenkling, og spørgsmålet er, om denne ikke lige så godt eller måske bedre lader sig udføre tegnemæssigt.

Det rene reliefkort har sine store fordele. Når Wenschow-relieffet kombineres med højdeaftrappingsfarver, kan det for havområdets vedkommende være vanskeligt at skelne meget dybe områder fra skrånende bas-sinker med stærk skyggevirksomhed.

Når den mørkegrønne farve i signaturforklaringen har betegnelsen »depression«, og den lysere grønne betegnes 0-200 m, kan det fremkalde misforståelse, idet kun de dele af de mørkegrønne områder, der tillige har et rasterpåtryk af særlig karakter, der iøvrigt let forveksles med symbol for sandørken, betegner områder med niveau under havets overflade.

Wenschow-kortenes styrke er den gode reliefvirkning. I denne henseende er de en interessant nyskabelse på vægkort- og atlasmarkedet.

Axel Schou.

Skønne fjerne Riger. Tekst: Mag. Kurt E. Liljequist. Billedredaktion: Mag. Sven-Erik Hedin. Dansk udgave ved professor Axel Schou med redaktionel bistand af magister Merete Rentsch. Jespersen & Pios Forlag, København 1960. 24 × 31 cm. 559 s. 219 fotos. Pris: shirt. kr. 195,—.

Ved første gennemgang virker denne store og meget smukke bog især ved sit billedstof, ialt 219 store, vel udvalgte og vel reproducerede billedsider, hvoraf 104 i farveplancher. Også tekstsiderne er meget smukt disponeret og udført, hvorimod kortene er beskedne og kun indeholder det nødvendige topografiske stof. Teksten er ret koncentreret med hovedvægten på den kulturgeografiske beskrivelse af befolkning, erhverv og historie. Statistiske oplysninger gives i kort, skematisk form som indledning til hvert land.

Resultatet er, at man har fået en ikke helt almindelig kombination af et billedværk og en til mange formål fyldestgørende håndbog.

Forfattere og redaktion har bestræbt sig for at følge den erhvervsmæssige og politiske udvikling op til fuld aktualitet, hvortil jo dog må bemærkes, at aktualiteten ophører med redaktionens slutning.

Niels Nielsen.